

HET VIEREN VAN DE PELGRIMSWEG

door Jurjen Beumer

Pelgrimeren is weer helemaal in. Het gevoel 'pelgrim' te zijn (letterlijk 'vreemdeling'), onderweg zijn; want daar waar je bent is het niet. Oeroude wegen en paden, van eeuwen her, worden opnieuw ontdekt, over de hele kaart van Europa. Allemaal gaan ze een naar één bepaalde richting: naar Kevelaer, naar Rome, naar Lourdes, naar Cluny. De zuidelijke routes echter komen allemaal samen op de weg naar Santiago de Compostella, de plaats waar rond de heilige Jacobus een legende is ontstaan en waar hij vereerd wordt.

Ook mensen uit Haarlem hebben die tocht van 2800 kilometer naar noord-west-Spanje gelopen. Als u ze uitnodigt voor een gemeente-avond zullen ze graag komen. En u zult genieten. U zult horen over de lange weg, u zult dia-beelden zien van wonderbaarlijke zaken onderweg, u zult horen hoe gedurende die reis de WEG symbool is geworden voor hun LEVEN. En als het u zo vergaat als mij dan wilt u misschien zélf die reis maken: een stuk ervan, lopend, op de fiets, de auto (?) of wat dan ook. Let wel, een pelgrimstocht is iets anders dan een bedevaart. Bij een bedevaart gaat het om het doel, de heilige plaats, bij een pelgrimage gaat het om de weg zelf.

Iemand bij ons van het AanloopCentrum heeft de afgelopen maanden de voettocht naar Santiago gemaakt. Zij schrijft (in de eerste brief): *'Waar we ons iedere dag mee bezig houden is de weg en wat we ontmoeten op die weg. En dat is veel, dat is genoeg. Het is leven bij de dag. Iedere dag is er wel iets waar we heel blij om zijn, iedere dag is er wel iets bijzonders. Iedere dag heeft ook zijn zware momenten. Het is soms afzien.'*

En verderop (in de tweede brief): *'We gaan het lopen steeds meer ervaren als een wijze van leven. Spraken we eerst nog over "vakantie" of een "klus", nu is het inmiddels ons leven van alledag geworden.'*

'Onderweg de herbergen en de pleisterplaatsen, de kloosters en de gastvrije huizen. Als de pelgrims "de weg" niet meer weten of zien zitten dan draagt de weg hen. Het "heilige" ligt a.h.w. ingesleten in deze duizenden voetpaden. Net zo goed als je ook merkt dat op bepaalde plaatsen veel gebeden is, "in"-gebeden door duizenden mensen voor ons. Wij voegen ons hooguit in. De weg "naar omhoog" is een smalle weg naar beneden waarop je de woestijn van onze samenleving en de woestijn in jezelf leer zien en doorzien. De "brede weg" is kunstmatig, je raast aan jezelf voorbij. Jij néémt die weg, jij néémt die berghelling. Het is pure overheersing zonder oog voor de détails. De pelgrimsweg onderga je, soms ga je er aan onderdoor. Je ervaart jezelf als vreemdeling (peregrinus=pelgrim=vreemdeling), als passant, als "bijwoner". De "brede weg" is agressie, het zijn mensen die vanuit hun bastions naar hun voorhoofd wijzen als je te lang aarzelt. Op de "smalle weg" vinden ontmoetingen plaats en worden verhalen verteld. Die oude monnik die jou troost en vertelt van de vele honderden voor jou. Of die medereiziger, ook zo'n vreemde vogel. Je leert van hem of haar dat "alle roem is uitgesloten" en de zegen voor het oprapen ligt voor degene die echt op weg wil gaan.'

1)

De weg gaat altijd verder, de levensweg houdt nooit op. U en ik houden op, maar in onze voetsporen gaan zij die na ons komen. Pelgrims zijn per definitie mensen die verandering, vernieuwing willen,

1) Uit mijn boekje *Zoektocht, geloofsboek voor kleinverbruikers*, Baarn 1991, p. 39.

Een van de mooiste boeken over deze thematiek van het pelgrimeren is, Herman Andriessen, *Naar het land dat Ik u wijzen zal, de spiritualiteit van het pelgrimeren*, Tiel 1986 (voor een habbekrats bij De Slegte). Van dezelfde auteur, *De weg van het verlangen*, Baarn 1992.

dáárom waren ze juist op pad gegaan, om het eigen leven te herontdekken *aan de weg*. Te vastgeroest waren ze gaan zitten aan ingesleten gewoontes, aan te bekende geloofsvoorstellingen, aan een kerk die herkaut in plaats van herschept. Is het vreemd dat in het geloofsboek van de kerk, de bijbel, gelovigen *mensen-van-de-weg* worden genoemd? 'Omdat zij willen leven als nog nooit ...'. Hier is het niet, maar daarginds, ga je mee, doe je mee, ga je mee op weg, gemeente-zijn is fantastisch. Je oefent elkaar in lopen, in het zoeken van wegen, je steunt elkaar onderweg als je moe wordt. Maar vooral (!), degenen die nauwelijks mee kunnen komen hebben een ereplaats in de colonne die voorttrekt. Dirk bijvoorbeeld, de verslaafde jongeman bij ons uit het AanloopCentrum die vorige week vermoord werd. Zijn begrafenis die we vorige week vrijdag vierden was een pelgrimage, heel droevig, maar ook heel troostend.

Nu vraagt de bijbel ons tijdens het pelgrimeren één ding. Of we namelijk tijdens ons pelgrimeren (ons leven) *Jeruzalem* willen aandoen. Daarover gaan de pelgrims-psalmen. Jeruzalem is het brandpunt, het snijpunt van vele wegen. Jeruzalem is letterlijk een stad, de mooiste stad die ik ooit heb gezien, niet rond, maar weerbarstig vierkant. Maar Jeruzalem is ook symbolisch een stad, stad van vrede, jerusjalaim, toekomstbeeld van deze wereld, blauwdruk van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In Jeruzalem staan de zetels van het recht, daar liggen de voetstappen van de Messias, voeten van de vrede. Je zou kunnen zeggen, Jeruzalem is daar waar wij de wegen gaan die ooit door Jezus zelf zijn gegaan. In zijn voetspoor gaan is bij Jeruzalem uitkomen.

Kerkdiensten, vieringen, bezig zijn in de gemeente, dat is de spannende bezigheid van geloven in de weg. Pelgrimeren is het leven 'vieren', man en vrouw, jong en oud, ziek en gezond, wit en zwart, homo en hetero, één grote bonte stoet van mensen. Er gebeuren blijde dingen, en soms moeten we afzien; er is dan het grote lijden. Maar toch, de stoet gaat voort:

verhip, moet je kijken,
daarginds in de verte,
ik zie gouden koepels en
klaterende bronnen,
moet je toch kijken,
ik zie mensen dansen
ze wenken ons,
ze vragen ons of
we meedoen
kun je dansen? wil je?

Ons leven is doortrokken van een verlangen, van een heimwee. Alles is nog niet zoals het zijn moet, wij zelf niet, de wereld niet. Je zou kunnen zeggen dat in de liturgie, in de wekelijkse kerkdienst dit verlangen en dit heimwee worden uitgespeeld. We gaan a.h.w. op weg naar de plaats van dat verlangen, voorbij het eeuwig knagende heimwee. Liturgie in deze zin is zoiets als pelgrimeren. Pelgrimage, dit creatieve onderweg-zijn is het onderwerp dat in deze viering centraal staat. Aan u de vraag om vanochtend mee op pad te gaan, in lied en gebed, in zingen en luisteren.